

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060209

DOM
2014-03-21
Stockholm

Mål nr
M 3113-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-03-12 i mål nr M 653-12, se bilaga

KLAGANDE

1. Länsstyrelsen i Dalarnas län, 791 84 Falun

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

Dok.Id 1126956

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

Ombud för nr 5-72: Bo John Eriksson, Nås 245, 776 92 Hedemora

MOTPART

B M

SAKEN

Tillstånd till bergtäkt på fastigheterna X och Y i Hedemora kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen miljöprövningsdelegationens, Länsstyrelsens i Dalarnas län, beslut den 29 december 2011 (dnr 551-5290-10). Tillstånd att bedriva bergtäkt enligt ansökan avslås således.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Dalarnas län och övriga klagande har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa miljöprövningsdelegationens beslut att avslå B M:s ansökan om tillstånd.

B M har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Behov

Behovet av en ytterligare bergtäkt i området ifrågasätts. I närområdet finns redan bergtäkter som inte ligger alltför långt från Hedemora bl.a. Vikmanshyttan (tillståndet omfattar 480 000 ton berg och gäller t.o.m. 2021) och Kyrkberget som ersätter Hultronberget (tillståndet omfattar 4 700 000 ton berg och gäller t.o.m. 2031). Den sammanlagda kvarvarande mängden material i dessa täkter samt ytterligare en bergtäkt i Avesta kommun var vid utgången av 2012 drygt sju miljoner ton. Att hänvisa till att det finns ett behov med hänsyn till konkurrenssituationen utgör inte skäl för att ta ny mark i anspråk, särskilt inte med tanke på redovisade konsekvenser för närboende. Någon behovsutredning ingår inte heller i tillståndsansökan.

Buller m.m.

När det gäller områdets topografi har mark- och miljödomstolen bedömt att den utgör en fördel då "utbredningen av buller mot norr, öster och sydost dämpas av det topografiska skyddet samt uppstående bergväggar". De bergväggar som skapats efter utbrytning av materialet kan knappast vara till någon fördel under själva brytningstiden. Tvärtom kan de i stället förstärka ljudet så att de närboende väst och nordväst om den planerade täkten blir än mera störda.

Mark- och miljödomstolen bedömer att riktvärdena för externt buller om 50 dB(A) bör kunna klaras efter iordningställande av en bullervall om åtta meter samt ytterligare

bullerdämpande åtgärder såsom lämpligt val av borrhustrustning. Av skrivningen framgår att mark- och miljödomstolen inte känner sig säker på att föreslagna försiktighetsmått i detta avseende är tillräckliga eftersom den anger att riktvärdena "bör kunna klaras". Värdena bör dessutom kunna klaras först efter det att en bullervall om åtta meter är iordningställd. Tiden fram till dess kommer alltså bullervillkoret inte att kunna uppfyllas. Arbetsmoment som avbaning, borring, sprängning, skuthantering etc. måste utföras i tåkten innan vallen är färdig.

Det är tveksamt om vallens konstruktion är realistisk och om B M kommer att ha tillgång till de massor som krävs för att fylla upp vallen. Oavsett detta kommer vallen, trots sin höjd, inte att klara att släcka det reflekterande ljudet som uppstår mot täktbranten bakom aktiviteterna i tåkten och som riktas mot den närliggande bebyggelsen. Om det reflekterande ljudet hade tagits med i bullerutredningen hade resultatet visat på högre ljudnivåer vid bostäderna än 50 dB(A).

De försiktighetsmått som en verksamhetsutövare ska vidta utgår från bästa teknik, vad som är ekonomiskt möjligt och de tekniska åtgärder som krävs för att kompensera för en lokalisering i närheten av störningskänslig miljö. Länsstyrelsen anser att de försiktighetsmått som krävs här är orimliga och orealistiska för att bullervillkoren ska kunna innehållas.

Att igångsätta en verksamhet där förutsättningen att möta angivna villkor är så uppenbart tveksam och dessutom utsätta de närboende för andra olägenheter med tunga transporter, stenkast och oro för sitt dricksvatten, kan inte vara tillåtet. I synnerhet när det inte har framkommit att det finns behov av materialet och när övriga utredningar som bör ligga till grund för ett tillståndsbeslut saknas i ärendet.

B S och E S har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Mark- och miljödomstolen har felbedömt det avstånd som kan accepteras mellan den planerade bergtåkten och omgivande bebyggelse och inte tagit hänsyn till praxis (Mark- och miljööverdomstolens avgöranden i mål nr M 10280-08 och M 5701-05

samt MÖD 2003:108) och riktvärdet om 500 meter skyddsavstånd till närmsta bebyggelse. I förevarande fall finns det bostäder på 350-450 meters avstånd från det planerade täktområdet.

Övriga klagande har till stöd för sin talan hänvisat till vad länsstyrelsen samt B S och E S har anfört och i huvudsak tillagt följande.

Naturvärden

Hovran är sedan lång tid tillbaka känt som en av mellansveriges viktigaste rast- och häckningslokal för fåglar. Närområdet med sin vackra och omväxlande natur har en bra geografisk placering för att medföra inflyttning och turism till Hedemora. Området runt Sjulsbo klint kännetecknas i kommunens översiktsplan som ett natur- och friluftsområde där tystnaden är en viktig del av upplevelsen. Lokalisering av en bullrande täkt kommer att påverka natur- och friluftsområdet negativt. Runt klinten finns även de äldre jordbruksbyarna med sina gårdar som utgör ett värdefullt kulturlandskap. I översiktsplanen framgår också att inskränkningar inte får ske i jordbruksdriften samt att jordbruksområdena ska undantas från exploateringsföretag.

B M påstår att det på andra sidan vägen ligger en tät och hög skog som extra skydd. Skogen utgörs av ett mindre område med ungskog som för närvarande inte blivit gallrad. Vid den tänkta gallringen kommer ungskogspartiet naturligt att bli glesare. Dessutom blir en mycket trolig konsekvens att skogen förstörs av splitter och damm från tükten.

Området där tükten planeras har inte kommunalt vatten utan samtliga närboende har egna borrhållade brunnar. Förekomsten av sprickbildning i berget kan, vid t.ex. sprängning, påverka borrhållena för dricksvattnet och minska vattennivån. Sprickor i berget kan även medföra att grundvattnet förorenas. Det finns flera vattenbrunnar i närheten och det torde vara en stor risk att grundvattnet förorenas av läckage och spill från tükttverksamheten.

B M anger i täktansökan att ett naturvårdsområde tangerar täktområdet men Riksantikvarieämbetets kartblad visar att hela täktområdet ligger inom ett område som definierats som riksintresse för naturvård.

Behov

Utöver de befintliga bergtäkter som länsstyrelsen nämnt finns ytterligare tre bergtäkter och två grustäkter på ett avstånd om mellan 13-34 km från centrala Hedemora. I täktansökan framför B M att ballastkonsumtionen i regionen är 10,9 ton per invånare och att det i Hedemora kommun således konsumeras 164 800 ton per år. Befintlig ballastentreprenör uppger dock, baserat på försäljningen till Hedemora, att den verkliga förbrukningen är 80-100 000 ton per år. B M:s uttag på 90 000 ton per år skulle alltså motsvara hela Hedemoras årsförbrukning. Det torde strida mot miljöbalkens intentioner att öppna en ytterligare bergtäkt när ballastmaterial kan tillgodoses från ett flertal närliggande täkter.

Buller m.m.

Det har inte funnits någon grustäkt på området tidigare utan en moräntäkt ur vilken 10-15 000 ton grusmaterial kunde utvinnas som inte krävde någon större krossning. Detta är en markant skillnad mot 1,4 miljoner ton material genom en bergtäkt med de olägenheter som detta medför.

Vid sprängning är riskområdet för stensprut 350 meter enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2003:2). Den fastighet som ligger närmast täkten är en hästgård. Avståndet från tätkanten är ca 170-200 meter till hästhagarna och ca 250 meter till stallbyggnaden. Detta medför att hästarna sannolikt måste ställas in i stallet vid sprängning. Hur hästarna kommer att reagera av de vibrationer som uppstår vid sprängning är inte utredda. Vidare måste den allmänna väg som går utanför täktområdet stängas vid sprängning. Det är den närmaste vägen för närboende till sjukhuset i Avesta och är den väg som skolbarn och vuxna färdas till skola respektive arbete.

I A, Å A, G A och H A har i egna skrivelser i huvudsak instämt i vad som anförts ovan samt särskilt pekat på områdets höga natur- och kulturvärden, att det finns fornlämningar i området samt de olägenheter som verksamheten skulle medföra för dem och andra närboende.

B M har till stöd för sin talan hänvisat till vad han tidigare har anfört med i huvudsak följande tillägg.

Behov

I regionen Hedemora och Avesta finns idag tre tillståndsgivna bergtäkter där tillstånden går ut åren 2019, 2021 och 2031. Den totala kvarvarande tillgången i de tre tillståndsgivna täkterna är idag 1,5 miljoner ton vilket, jämfört med statistiken för ballastkonsumtion i Hedemora, innebär att det kommer att räcka i högst fem år. Det finns därmed ett kommande behov av ballast i regionen. Regeringens målprogram föreskriver vidare att bergkrossproduktionen i varje län till stor del ska överväga naturgrusproduktionen. Statistik från Sveriges geologiska undersökning (SGU) visar att Dalarnas län måste ha fler producerande bergtäkter för att uppnå målet. Den enda befintliga täkten i Hedemora kommun, Vikmanshyttan, har dessutom sämre bergkvalitet än Sjulsbo klint. Vikmanshyttan har svart berg medan Sjulsbo klint har rött berg. Det bör vidare finnas fler än en täkt i Hedemora för att fri konkurrens ska råda. I detta sammanhang hänvisas till konkurrenslagen (2008:579) och MÖD 2003:108.

Brytningen i Sjulsbo klint ska vara delvis inriktad på en viss typ av sandningsflis som behövs för vinterväghållningen. Det råder brist på detta i Hedemora varför det även i detta avseende finns ett behov av täkten.

Avseende behov och kvalitet hänvisas även till yttrandena från SGU.

Buller m.m.

Bullervallens konstruktion har noga beskrivits och illustrerats. Det kommer inte att vara någon brist på avtäckningsmassor, tvärtom kommer det finnas mycket mer än vad som behövs vilket medför att vallen sannolikt blir ännu högre än åtta meter. Vallens

kommer att klara att släcka de reflekterande ljud som uppstår. Det finns dessutom en hög tät skog på andra sidan vägen som medför ett extra skydd mot bebyggelsen. Ingen bergtäkt har färdiga bullervallar innan den öppnas utan de skapas när täkten påbörjats.

Boverkets avståndsangivelse om 500 meter är generell och tar inte hänsyn till de åtgärder med bullerdämpning som ofta krävs. Något prejudikat för avstånd med anledning av buller finns inte och kan heller inte ges då varierande bullerkälla, topografiska förhållanden och bullerdämpade åtgärder ger högst varierande avståndsförutsättningar. Olika länsstyrelser har under de senaste åren beviljat täkttillstånd där avstånd mellan bostad och tätkross varit från 100 meter. Därtill finns det sex tillståndsbewiljade bergtäkter bara i Dalarnas län där avståndet till bostäder är mindre än 400 meter.

Han har därutöver påpekat att det har förekommit missförhållanden vid kommunens hantering av ärendet i form av jäv för ledamot av nämnden.

REMISSYTTRANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

SGU har anfört att behovet av en ny bergtäkt översiktligt kan bedömas utifrån nyckeltal som ballastleverans per invånare. För riket är detta nyckeltal 8,6. Ser man enbart till Hedemora får man ett lägre nyckeltal än riket i snitt men eftersom man kan anta att grannkommunerna ingår i en gemensam marknad bör de inkluderas i bedömningen. Om Avesta inkluderas är nyckeltalet fortsatt lägre men inkluderas ytterligare kommuner får denna region klart högre ballastleverans per invånare än riket i snitt. Bergtäkter med olika huvudändamål har ofta olika tekniska egenskaper vilket gör dem ojämförbara. Det krävs även att konkurrens upprätthålls på marknaden och att det finns många producenter representerade så att utbudet vid varje tidpunkt är större än efterfrågan. Slutligen finns en rad andra faktorer som kan påverka behovet. SGU saknar förutsättningar att bedöma de faktorer som krävs för att ge ett entydigt svar på frågan om behovet av en ny bergtäkt i Hedemora.

Angående bergkvaliteten konstateras att den planerade täkten befinner sig inom ett så kallat klass 1-område för vägändamål vilket bekräftas av det ingivna kompletterande

berganalysresultatet. Baserat på provresultaten, som utvisade ett Los Angelesvärde om 27 procent och ett kulkvarnsvärde om 10,4 procent, bedöms bergmaterialet med rätt krossteknik motsvara ett mycket bra klass 2-material för vägandamål alternativt ett något sämre klass 1-material. Av det tillhandahållna underlaget kan SGU dock inte avgöra om materialet är representativt för hela täktområdet.

Sammantaget bedöms täktmaterialet kunna möta kraven för de traditionella primära användningsområdena för nya bergtäkter såsom bärlager, förstärkningslager, byggnation och fyllnadsmassor inklusive flera asfaltbeläggningar. Täktmaterialet bedöms även kunna möta kraven för bulkmaterial i samband med järnvägsbyggande, järnvägsmakadam klass 2, men det är osäkert om kvaliteten räcker för att producera järnvägsmakadam klass 1.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn i målet.

En allmän utgångspunkt vid markanvändning är att markområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken). Vid nyetablering av täkt ska hänsyn tas till dels att det innebär god hushållning att bryta täktmaterialet, dels att täktens lokalisering är lämplig med hänsyn till minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö (2 kap. 6 § miljöbalken).

Aktuell ansökan avser etablering av ny bergtäkt. Den omständigheten att en mindre del av området tidigare har tagits i anspråk som grustäkt leder inte till annan bedömning. Vid etablering av en ny täkt krävs en noggrann lokaliseringsutredning. Ju större risken är för att motstående intressen ska påverkas desto större är kraven på utredningens omfattning och kvalitet (jfr Miljööverdomstolens dom i mål nr M 5701-05).

Det kan konstateras att området för den planerade täkten till viss del ligger inom ett område som utpekats som riksintresse för naturvård, dock i utkanten av området. Såvitt

framgår av utredningen finns det inga särskilda värden utpekade i området för den planerade täkten.

Det närmsta bostadshuset ligger på 350-400 meters avstånd från täktområdet. Dessutom finns hästagar på ett avstånd om ca 200 meter. Av bullerutredningen framgår att bulleranalysen omfattar dels borrarbeten med och utan bullerdämpning/skärm, dels arbeten med kross som visar utbredning 50 dB(A) vid bullervall med höjden 5 meter respektive 8 meter ovan bullerkälla. Vad gäller borring anges i utredningen att för innehållande av gränsvärdet krävs att borraragregatet bullerdämpas med konventionell skärm varmed samtliga omkringliggande bostäder kommer att ligga utanför gränsen för 50 dBA. Ljudnivåer från krossverksamheten överskrider gränsvärdet 50 dBA till bostäder mot söder och väster där något topografiskt skydd inte finns, endast barrskog. För att minska bullerutbredningen från verksamheten och för att klara bullervillkoret krävs dels att arbetsområdet bullerdämpas genom anläggande av en ca 160 meter lång bullervall med en höjd av högst 2,6 meter, dels att kross- och sorteringsverk placeras på nivån + 150 meter, dvs. ca 5-8 meter under omgivande marknivå. Bullerutredningen visar att verksamheten med planerade bullerreducerande åtgärder med mycket liten marginal klarar att hålla sig inom begränsningsvärdena för externt buller för de närmast boende.

Bullerutredningen innehåller ingen samlad beräkning av ljudnivåer när flera verksamheter, som exempelvis borring och krossning pågår samtidigt. Inte heller har bullerutredningen tagit hänsyn till reflekterande ljud som kan uppstå mot täktbranten och påverka närliggande bebyggelse. Vid nyetablering av täktverksamhet är det av vikt att bullerutredningen omfattar olika beräkningsfall och att ljudutbredningen från det värsta fallet analyseras, särskilt när det är fråga om små marginaler för att kunna hålla sig inom begränsningsvärdena (jfr Sveriges Bergmaterialindustris promemoria om Enhetliga rimliga villkor för täktverksamhet, juli 2011, s. 5). Med hänsyn främst till det korta avståndet till de närmast boende och ovanstående brister i utredningen finner Mark- och miljööverdomstolen att det inte är visat att den ansökta täktverksamheten kan bedrivas utan oacceptabla störningar för omgivningen.

Utredningen i målet, framförallt yttrandet från SGU, ger inte heller en tydlig bild av att det föreligger behov av en ny bergtäkt på aktuell plats. Även av denna anledning är lokaliseringen tveksam.

Sammantaget finner Mark- och miljööverdomstolen, att utredningen i målet inte visar att lokaliseringen av den ansökta täktverksamheten är lämplig. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska därför miljöprövningsdelegationens beslut fastställas och B M:s ansökan avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark-och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsråden Mikael Hagelroth och Margaretha Gistorp, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Anna Adolfsson.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-03-12
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 653-12

KLAGANDE

B M

MOTPARTER

1. S G

2. Länsstyrelsen i Dalarnas län
791 84 Falun

3. B S

4. E S

5. Dödsboet för H S

6. S S

7. B E

8. M W

9. I A

Dok.Id 310559

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Dalarnas län, Miljöprövningsdelegationen beslut 2011-12-29 i ärende nr 551-5290-10, se domsbilaga 1

SAKEN

Täktverksamhet inom fastigheterna Hedemora X och Hedemora Y

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar B M tillstånd enligt miljöbalken (1998:808), att till och med 31 mars 2028, med nedan angivna begränsningar, bedriva täkt av berg inom fastigheterna X och Y i Hedemora kommun i enlighet med tätkartan, domsbilaga 2.

Tillståndet omfattar ett uttag av 1,35 miljoner ton berg, med ett genomsnittligt årsuttag av maximalt 90 000 ton, och innefattar avtäckning av jord, borring, sprängning, skuthantering, krossning, sortering lastning och materialtransporter.

Villkor

För den tillståndsgivna verksamheten ska följande villkor gälla.

Allmänt

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som B M angivit i ansökningshand-lingarna samt med vad B M i övrigt anfört och åtagit sig i ärendet.
2. Gränsen för brytområdet och fixpunkter inom området ska märkas ut i terrängen på väl synligt sätt. Markeringarna får inte rubbas eller döljas under exploateringstiden. Innan brytning påbörjas ska utmärkningarna godkännas av tillsynsmyndigheten.
3. B M ska tillse att byggnader och dammar inom 500 m från verksamhetsområdet besiktigas innan verksamheten påbörjas.

4. Avverkning av skog ska anpassas efter uttagstakten, och avbaning av vegetationstäcke får inte vara större än vad som fordras för att bedriva täktverksamhet under ett år. Befintliga träd och buskar inom verksamhetsområdet ska i möjligaste mån bevaras under verksamhetstiden. Insynsskyddande naturridåer ska kvarlämnas mellan verksamhets- och brytgränserna.
5. Vid branter högre än tre meter ska under hela verksamhetstiden finnas ett nätstängsel som är minst 180 cm högt som varskar/förhindrar människor och djur att komma fram till kanten. Stängslet ska vara väl förankrat i marken.
6. Utgående dagvatten från verksamhetsområdet ska behandlas i en sedimenteringsanläggning med oljeavskiljare innan det leds vidare till omgivande mark. Utformningen av anläggningen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
7. Brytning får inte bedrivas till lägre nivå än + 150 m ö.h. i RH2000 (lägsta täktbottennivå).
8. På arbetsplatsen ska hållas god ordning. Förslitet material, skrot och dylikt ska omhändertas.
9. Avbryts eller upphör verksamheten innan den slutförts enligt detta beslut, ska anmälan om detta göras till tillsynsmyndigheten.
10. Kontrollprogram ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten.
Kontrollprogrammet ska lämnas in till tillsynsmyndigheten minst tre månader innan verksamheten sätts igång. Kontrollprogrammet ska bland annat innehålla bestämmelser om mätning av buller och vibrationer.

Arbetstider

11. Verksamhet får endast bedrivas helgfria vardagar enligt följande.
  - Avtäckning, borring, skuthantering och förädling kl. 07 – 18
  - Sprängning kl. 09 – 15

- Lastning, underhåll och transporter kl. 06 – 18

Under juli månad får endast utlastningsverksamhet pågå i tåkten.

12. Tillsynsmyndigheten får, om särskilda omständigheter föreligger, medge en tillfällig utökning av arbetstiderna till kl. 05 - 22 vid högst fyra veckor sammanlagt per år, dock inte under juli månad.

Buller, vibrationer och luftstöt vågor

13. Buller från verksamheten ska begränsas så att den inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid närmaste bostäder än:
50 dB(A) dagtid (kl. 07-18),
45 dB(A) kvällstid (kl. 18-22) och
40 dB(A) nattetid (kl. 22-07).
Om hörbara toner eller impulsljud förekommer, ska de angivna värdena för ekvivalent ljudnivå sänkas med 5 dB(A)-enheter. Momentana ljud nattetid (kl. 22 - 07) får inte överstiga 55 dB(A) vid bostäder.
14. Vibrationer till följd av sprängningarna får i kringliggande byggnader inte överstiga riktvärdet 4 mm/s uttryckt som okorrigerad högsta svängningshastighet i vertikalled. Kringboende ska informeras om sprängningarna genom anslag på bestämd plats i närheten samt genom information i brevlåda. All sprängning ska föregås av tydligt hörbar ljudsignal.
15. Luftstöt vågor till följd av sprängning får vid närmaste bostäder inte överstiga 100 Pascal uttryckt som frifältsvärde.

Stoft och damning

16. Damning från kross- och sorteringsanläggningar, vägar, transporter och upplag ska begränsas inom täktområdet. Uppstår problem i omgivningen till följd av damning, åligger det B M att vidta åtgärder för att begränsa damningen.

Kemikalier och farligt avfall

17. Inom verksamhetsområdet ska finnas en tät yta för uppställning och tankning av maskiner och fordon. Ytan ska vara konstruerad så att förorening av mark, grund- eller ytvatten inte kan ske.

Detta villkor gäller inte kross- och sorteringsverk. Dessa ska dock hanteras och ställas upp på ett sådant sätt att förorening av mark, grund- eller ytvatten inte kan ske.

18. Utrustning för sanering av olje- och kemikaliespill och annat läckage ska finnas lättillgänglig inom verksamhetsområdet. En beredskapsplan för att hantera olyckor som kan hota grundvattnet ska finnas samt årligen genomgåas med all personal.

19. Fortlöpande egenkontroll ska genomföras av driften och anläggningen, i enlighet med tillsynsmyndighetens anvisningar.

Efterbehandling

20. Efterbehandling av täktområdet ska ske succesivt i samråd med tillsynsmyndigheten och vara avslutad ett år efter avslutad täktverksamhet.

21. Täktområdet ska vara efterbehandlat och anmält för slutbesiktning senast ett år efter avslutad täktverksamhet, dock senast till tillståndstidens utgång.

Bemyndigande

Mark- och miljödomstolen delegerar till tillsynsmyndigheten att närmare besluta om utformningen av sedimentationsanläggningen (villkor nr 6).

Mark- och miljödomstolen överlåter även till tillsynsmyndigheten att vid behov meddela ytterligare villkor för rening av dagvatten (villkor nr 6) samt om efterbehandlingen (villkor nr 20).

Vidare överlåter mark- och miljödomstolen till tillsynsmyndigheten att föreskriva hur drivmedel, oljor, smörjmedel, övriga kemiska produkter m.m. ska förvaras inom verksamhetsområdet.

Igångsättningstid

Den med tillståndet avsedda verksamheten ska ha satts i gång senast två år efter det att beslutet har vunnit laga kraft. Annars förfaller tillståndet.

Säkerhet

Detta tillstånd är enligt 9 kap. 6 § samt 16 kap. 3 § miljöbalken beroende av att verksamhetsutövaren har ställt en ekonomisk säkerhet om 500 000 kr i form av bankgaranti för efterbehandling eller andra återställningsåtgärder som en nedläggning av verksamheten kan föranleda.

YRKANDEN M.M.

B M har överklagat Miljöprövningsdelegationens (MPD) beslut och yrkat att ansökan om tillstånd ska bifallas.

Till stöd för sin talan har B M i huvudsak anfört följande.

Det är lämpligt att öppna en bergtäkt dels i en nedlagd grustäkt, där berget kommit fram, dels på ett kalhygge. Det är ingen ny mark som tas i anspråk så det kommer inte att bli fråga om någon ändrad markanvändning. Den tidigare verksamheten på den nedlagda grustäkten har drivits i många år med krossning m.m. utan klagomål från allmänheten. Den tidigare grustäkten syns dessutom tydligt från den väg som går intill den sökta verksamheten. Samtliga fakta i ansökan har redovisats med bilagor och underlag på alla punkter och de argument som framförts i prövningen i samband med avslaget är i vissa fall inte relevanta eller jämförbara. Miljö- och Byggförvaltningen i Hedemora kommun rekommenderade byggnadsnämnden i Hedemora kommun att tillstyrka ansökan.

Lokalisering

I samband med bedömning av täktens lämplighet har det utförts en lokaliseringsutredning till miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). Denna utredning har nu kompletterats med en utökad inventering av möjliga lokaliseringar söder om Hedemora. Samtliga berghällsområden har inventerats och utvärderats med underlag från Sveriges Geologiska Utredning (SGU), Metria, Lantmäteriet, länsstyrelsens Gis-register och Riksantikvarieämbetet. Hällområdena uppgår till totalt 25 stycken. I urvalsprocessen har vägts in fritidsintressen, natur, fornlämningar, vägar, transport och boende. Av samtliga 25 områden framstår den plats där tillstånd nu söks som den med minst påverkan. Utförd urvalsmetod för regionen söder om Hedemora visar således att den sökta verksamheten är belägen i det område där verksamheten kan bedrivas med minsta påverkan.

Buller

Den bullerutredning som redovisats baseras på ett stort källunderlag från referensmätningar och är den metod som används vid all beslutshandling av

ansökningar. I MKB:n och bulleranalys framgår att verksamheten kommer att ge upphov till bullerstörningar vid de närmast belägna bostäderna. I och med detta har det föreslagits åtgärder om bullerdämpning. I syfte att erhålla optimal bullerdämpning så kommer verksamhetens kross att placeras på fast plats i mitten av täkten (med undantag för inledningskedet i verksamheten). Placeringen kommer att ge ett avstånd till närmaste bostäder på 470, 420 respektive 415 meter. Bullerdämpning kommer vidare att erhållas med omgivande bergsschakter, bullervall, om krossen omges med materialhögar och bullerskärm samt om borrhögen omges med en konventionell riggskärm.

Bullerutredningen visar att gällande riktvärden för buller enligt Naturvårdsverkets rekommendationer kan innehållas genom anläggande av en bullervall med en höjd större än åtta meter samt genom användandet av konventionella bullerskärmar vid borrhögen. Topografin i området är utformad så att det vid brytning med täktbotten på nivån +150 meter uppstår ett schakt mellan 6 – 8 meter mot sydväst, 6 – 20 meter mot nordväst, 20 – 25 mot nordost och 25 – 10 meter mot sydost. Täkten blir således inte synlig från den allmänna vägen eller befintlig bebyggelse. Runt hela täkten kommer dessutom överflödiga avbaningsmassor över berget att schaktas ut till en vall och lagras till senare efterbehandling av området. Inom området mot sydväst och nordväst kommer avbaningsmassor att ges en höjd om ca fem meter som ger en total nivåskillnad, bullervall, mellan täktbotten och marköveryta om mellan 11 – 13 meter. Brytningen kommer att börja på en höjd om +150 meter. Infarten blir i hörnet av tomten mot söder där den befintliga berghöjden är +157 meter. Således finns det vid inledningskedet av brytningen en sju meter hög befintlig bullervall från täktbottens insida.

MPD:s hänvisning till Boverkets avståndsangivelse om 500 meter är generell och tar inte hänsyn till de extra åtgärder med bullerdämpning som ofta krävs. Varierande bullerkälla, topografiska förhållanden och bullerdämpande åtgärder ger högst varierande avståndsförutsättningar.

Vibrationer och stenkast

Erfarenheter från många källmätningar (uppgifter från Fortum och Trafikverket) visar att vibrationer om 4 mm/sek fortplantas upp till ett avstånd av ca 200 meter från källan. Den vibrationsutredning som redovisats i MKB:n baseras på Svensk Standards, SS 460 48 66 ”Vibrationer och stöt – Riktvärden för sprängningsinducerande vibrationer i byggnader”, gällande beräkningsunderlag och är den metod som ligger som underlag för all beslutshandling vid ansökningar.

I MKB:n och i gjord vibrationsanalys framgår klart att de närmaste bostäderna inte kommer att erhålla kosmetiska skador. Uppkomna svängningshastigheter kommer att uppgå till 3,3 till 3,8 mm/sek vilket är betydligt under det gränsvärde om 6 mm/sek som anges för bostäder i Svensk Standard SS 460 48 66.

Stenkast kan uppkomma då sprängämnet i borrhålen ligger nära bergytan och då okända sprickzoner förekommer i berget. Risken för stenkastning blir mindre vid minskad laddningsmängd, en tät borrhplan (3-4 m/m³) samt vid täckning. Vid optimal fördröjningstid mellan raderna läggs det sönderbrutna berget i föregående rad som en skyddande vall framför nästa rad som sprängs. På det sättet kan riskerna för stenkast i utslagsriktning minskas betydligt. Om täckning av salvan utföres så uppstår inget stenkast utanför sprängplatsen. Utan täckning är avstånd för uppkommande stenkastlängd 150 – 400 meter (uppgifter från SNV samt Rockblasting and explosives engineering PA Persson) beroende på borrhålsdiameter och utslagsriktning. Närmaste bostadshus i täktens utslagsriktning ligger utanför skaderiskområdet för kosmetiska skador. Inom området med risk för stenkast finns endast skogsmark och någon tomtmark. Alla berörda kommer i god tid att informeras innan en planerad sprängning som även kommer att föregås av en tydligt hörbar ljudsignal. Dessutom kommer den allmänna vägen utanför täkten att stängas vid sprängningstillfället.

Det finns vidare uppställda regler för entreprenadarbeten med sprängverksamhet i råmark som ska följas (se Arbetesmiljöverkets författningssamling AFS 1986:1, AFS 2003:21 och AFS 2007:1 samt Statens Räddningsverks föreskrifter SEVFS

2006:1) Reglerna innebär att angränsande markområden med människor skyddas av ett starkt gällande regelverk med bl.a. varningsregler, täckning m.m.

Antalet sprängningstillfällen är tre stycken per år. Under juli månad kommer ingen krossning, borrning, sprängning eller skutning att ske.

Miljöbalkens hänsynsregler

Bevisbörderegeln uppfylls genom att verksamhetsutövaren förbinder sig att utföra egenkontroll med mätningar och kontroller av buller, vibrationer, stenkast och sprängsalva.

Kunskapskravet är uppfyllt genom att utförd MKB har påtalat skyddsåtgärder för buller, vibration och stenkast.

Försiktighetsprincipen är uppfylld genom att de i MKB:n angivna skyddsåtgärderna för buller, vibration och stenkast kommer att utföras.

Hushållningsprincipen är uppfylld av följande skäl. Den aktuella platsen har ett läge som innebär att korta transporter kan utföras till Hedemoraregionen vilket skapar en optimal miljövinst. Om tåkten inte var lokalt belägen så skulle transportsträckan tur och retur öka med 50 000 km per år för varje extra mil vilket skulle innebära en ökad förbrukning med 20 m³ diesel och 520 kg koldioxid per år.

Lokaliseringsprincipen är uppfylld av följande skäl. Den aktuella platsen är vald på underlag av en inventering av samtliga hällområden inom södra Hedemoraregionen, totalt 25 områden. I urvalsprocessen har vägts in fritidsintressen, natur, fornlämningar, vägar och boenden. Utförd urvalsmetod visar att Hörnbo är det område där verksamhet kan bedrivas med minsta påverkan i förhållande till övriga 24 områden. Platsen ligger dessutom utmed en allmän väg.

Skälighetsprincipen är uppfylld genom de föreslagna skyddsåtgärderna. Tåktområdet ligger relativt nära bostäder men genom skyddsåtgärderna kan miljöinriktad skälig hänsyn uppfyllas.

Riksintresse

Ett område utanför den planerade tåkten, men i tåktens närhet och norrut, förbi Hedemora mot Dala Husby, utgör riksintresse för natur. Området utgörs primärt av en del av Dalälven som bland annat inrymmer ett fågelområde från Hedemora och norrut. Klaganden motsätter sig att riksintresset ska vägas in i bedömningen då tåktområdet inte ingår i riksintresseområdet samt inte påverkar fågelområdet som ligger norrut vid Hedemora. En utförd fältinventering av det planerade tåktområdet har inte uppvisat några naturvärden och i SLU:s Artdataportal finns inte heller några rödlistade arter redovisade för området.

Länsstyrelsen i Dalarnas län (länsstyrelsen) har beretts tillfälle att yttra sig över överklagan och har i huvudsak anfört följande. Länsstyrelsen delar MPD:s bedömning i detta ärende som ledde till att ansökan avslogs och lämnar följande synpunkter.

Alternativa lokaliseringar

Även om redovisad lokaliseringsutredning enligt klaganden visar att valt alternativ är det bästa, är platsen enligt länsstyrelsen inte tillräckligt bra för att kunna godtas. Skälen till detta har angivits i det överklagade beslutet.

Buller

Inför en ansökan om tillstånd till tåkt görs beräkningar över förväntade bullervärden. Resultatet ska visa att ställda krav avseende buller kan uppfyllas. Som en extra säkerhetsåtgärd kan t.ex. materialupplag placeras i den riktning där det finns bostäder. I detta fall planeras en bullervall med en höjd av 8-10 meter från tåktbotten byggas upp för att de vid beräkningen överhuvudtaget ska komma ned till de värden som anges för buller. Utgångspunkten vid en lokalisering bör vara att värdena kan innehållas utan att tåkten måste börja med att byggas in. Vid val av plats bör det finnas utrymme att bedriva verksamheten med de störningar som kan förväntas. De skyddsåtgärder som beskrivs i ansökan bedöms alltför osäkra för att de närboende ska riskera att utsättas för störningar utöver de som bedöms vara acceptabla vid den här typen av verksamhet. För att erhålla optimal bullerdämpning

anges att krossen ska placeras i mitten av täkten. Avstånden till närbelägna bostäder räknas också från denna punkt. Mer bullerstörande moment i en bergtäkt är borring och skutknackning vilka bedrivs över hela området där brytning ska ske.

Vibrationer och stenkast

Vid bedömning av risken för stenkast bör det beaktas, förutom avstånden till närliggande hus, även avstånd till tomtmark, hagar, etc. som nyttjas av de närboende och där människor uppehåller sig. Vid en sådan bedömning i detta fall ökar risken för olägenhet för de närboende.

Riksintresse för naturvård

Området tangerar området för riksintresset och en bedömning av påverkan på riksintresset måste göras vid prövningen. I det här fallet bedöms det inte vara av avgörande betydelse för utfallet. Däremot är det ytterligare ett skäl till att inte förlägga en bergtäkt här då det ändå kommer att påverka området som helhet.

Grustäkt

Det har funnits en grustäkt strax norr om aktuellt område. Täkten avslutades år 1997. En grustäkt medför inte samma störningar för omgivningen som en bergtäkt och därför går det inte att jämföra omfattningen av störningarna från dessa två täkter. Grustäkten är heller inte synlig från vägen.

Hedemora kommun har beretts tillfälle att yttra sig över överklagan och har i huvudsak hänvisat till vad som tidigare redovisats i målet.

B S och E S har beretts tillfälle att yttra sig över överklagan och har anfört följande. Den utredning som klaganden presenterat inför domstolen förändrar inte deras negativa inställning till den planerade bergtäkten. De hänvisar till de bedömningar som såväl MPD som länsstyrelsen gjort, samt åberopar argument i sin skrivelse från den 12 mars 2011. Vidare har de inlämnat skrivelser undertecknade av omkringboende som överensstämmer med de skrivelser som ingavs vid samrådsförfarandet. De yrkar att överklagandet ska avslås.

S S har inkommit med yttranden över överklagan där han i huvudsak har anfört följande. Det sökta projektet bör inte genomföras. Platsen för bergtäkten ligger alldeles för nära bebyggelse. Störningar genom buller och andra olägenheter ligger långt över vad närboende ska behöva acceptera. Livsmiljön i stort torde påverka närboende i allt för stor utsträckning, detsamma gäller värdeminskningen på fastigheter. Inom området fanns tidigare en moräntäkt, vars tillstånd omfattade uttag om högst 16 000 ton grusmaterial, vilket är en markant skillnad mot 1,4 miljoner ton genom en bergtäkt och de olägenheter detta medför.

Det finns inget i målet som styrker att kontakt har tagits med markägare på de andra platserna som det har hänvisats till och att markägaren har gett klartecken till drift av en bergtäkt. Vidare finns inget som visar att materialet i berget på de andra platserna är av sämre kvalitet. Enligt uppgift från G E, Naturforum i Garpenberg AB, är kvaliteten på berg inom eller i angränsning mot Hedemora kommun densamma.

Det har påståtts att det finns lokal brist på 2-5-grus till sandning runt Hedemora och att det köptes från Gävle. Enligt uppgift från kommunen inhandlas inte grusmaterial från Gävle utan det inhandlas lokalt. Följande befintliga bergtäkter finns på följande avstånd till centrala Hedemora. Vikmanshyttan, 13 km, Skanska Saxbo, 13 km, Gustavssons Grus Myrsjö, 26 km, Ballast Bålsjön, 30 km samt Skanska Ballast och Svevia Gustafs, 34 km. Dessutom finns två befintliga grustäkter, Skanska Rembo och Gustavssons Grus Fridhem, 13 respektive 17 km från centrala Hedemora. Maserfrakt i Vikmanshyttan, Skanska i Rembo, Gustavssons Grus vid Fridhem och Myrsjö, Ballast i Bålsjön och Gustafs, Svevia och Falutäkten kommer alla att ta fram eller tillhandahåller redan nu sandningsgrus 2-5 och 4-8. Därmed torde det inte vara någon brist på grusmaterial. Grus som köps från Gävle är från överskott och säljs till låga priser och transporteras såsom returfrakt.

LA har inkommit med ett yttrande över överklagan där hon i huvudsak har angett följande. Området är av riksintresse och får inte röras. Man ska värna om naturen samt möjligheten till att i en lugn miljö promenera och plocka bär och svamp i skogen.

Ett yttrande som överensstämmer med en skrift daterad den 12 mars 2011 i MPD:s prövning av målet, har även tillställts mark- och miljödomstolen.

DOMSKÄL

Målet har avgjorts efter sammanträde och syn.

Aktuell verksamhet omfattar täkt för annat än markinnehavarens husbehov av berg och omfattas av verksamhetsbeskrivningen i 10.20 i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Verksamheten kräver alltså tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken.

Vid en prövning av en ansökan om täktverksamhet ska en allsidig prövning av frågor som rör hushållning och biologisk mångfald ske. Som grund för prövningen gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken liksom hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. De frågor som mark- och miljödomstolen främst har att bedöma är om beslutet om tillstånd för den aktuella verksamheten är förenlig med principen om god hushållning med naturresurser och lokaliseringsprincipen.

Kunskapskravet

Enligt uppgift avser B M att driva täktverksamheten i ett bolag som till hälften kommer att ägas av B M själv och hälften ägas av O G. O G är styrelseledamot och verkställande direktör i företaget NSM Grund & Entreprenad AB som bl.a. bedriver verksamheter i form av utvinning av sand, grus och berg. Mark- och miljödomstolen bedömer att B M tillsammans med O G har den kunskap som erfordras för att bedriva en täktverksamhet enligt 2 kap. 2 § miljöbalken.

Skyddsåtgärder och försiktighetsmått

Mark- och miljödomstolen bedömer att kravet på bästa möjliga teknik och skäliga försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 § miljöbalken är uppfyllt i och med B M:s åtaganden och villkoren i detta beslut.

Miljö kvalitetsmål

Mark- och miljödomstolen bedömer att verksamheten inte i någon betydande mån kommer att motverka möjligheten att uppnå de nationella och regionala miljömålen.

Lokalisering

En sökande ska enligt 2 kap. 1 § miljöbalken visa att de förpliktelser som följer av kapitlet efterlevs. Det gäller bl.a. skyldigheten enligt 2 kap. 6 § miljöbalken att, för en verksamhet som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde, välja en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. I de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden ska hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas.

B M har förklarat att det finns behov av ytterligare produktionsställen för ballast med tanke på konkurrenssituationen i regionen. B M har uppgett att om hans tillstånd inte medges skulle det innebära att det endast finns en bergtäkt för ballastproduktion söder om Hedemora.

Av utredningen i målet framgår att det planerade täktområdet ligger ca 7 km från Hedemora intill väg 690. Det planerade verksamhetsområdet utgörs av en igenväxande före detta grustäkt, ett kalhygge med fröträäd, en sammanhängande ungskog samt ett litet parti äldre hällmarksskog. Några särskilt skyddsvärda naturvärden har inte noterats inom verksamhetsområdet. Enligt uppgift består bergmaterialet i tåkten av granit/granodiorit som kvalitetsmässigt framstår som en av de bättre i regionen samt som uppfyller de hårda krav som ställs på byggnadsmakadam. Vidare berörs täktområdet ej av några deformationszoner. Skyddsområde för vattentäkt finns inte inom eller i närheten till området. Topografin utgörs av ett lokalt höjdområde med en högsta höjd om +220 m ö.h. och fallande till +150 m ö.h. i alla riktningar. Utanför höjdområdet faller landskapet ytterligare till ca 125 m ö.h. Utbredningen av buller mot norr, öster och sydost dämpas av det topografiska skyddet samt uppstående bergväggar.

Sprängning kommer att ske ca tre gånger per år och föregås av borring under ca en vecka. Krossning kommer att ske ca två till tre veckor per år. Transporterna kommer i medeltal att omfatta 20 bilar per dag tur och retur.

Inom en km från täkten finns 13 bostäder varav de närmaste (fyra st.) finns inom 350 – 450 meter söder och väster om täkten. Verksamhetsutövaren har föreslagit ett antal skyddsåtgärder i syfte att förhindra alltför stora olägenheter för de närboende, bl.a. ska bullerdämpande åtgärder vidtas så att Naturvårdsverkets riktvärden för extern industri innehålls. Vidare har verksamhetsutövaren angett att ingen krossning, borring, sprängning eller skutning kommer att ske under juli månad. Med hänsyn till den relativt närliggande bostadsbebyggelsen samt naturområde bedömer mark- och miljödomstolen att endast utlastningsverksamhet får pågå i täkten under tiden juli månad.

Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen att den nu valda platsen, med hänsyn till bl.a. bergart, områdets topografi, avståndet till centrala Hedemora samt närheten till befintlig väg, som lämplig för ändamålet med verksamheten under förutsättning att B M:s åtaganden och villkoren i detta beslut följs.

Planförhållanden

Den verksamhet som avses i tillståndet strider inte mot några planer eller områdesbestämmelser.

Skälighet

Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken ska de krav som ställs i detta beslut enligt 2 kap. 2-6 §§ miljöbalken inte vara orimliga att uppfylla. Mark- och miljödomstolen finner att hinder enligt 7 § inte föreligger.

Naturmiljö

Den planerade bergtäkten ligger inom ett område där några särskilt skyddsvärda naturområden inte har noterats. Däremot tangerar området ett område med riksintresse för naturvård, Hovranområdet. Mark- och miljödomstolen bedömer att området dock inte bör påverkas av täkten.

Yt- och grundvatten

Den planerade brytningen av berg kommer att ske till nivån +150 m ö.h. vilket är ca 10–15 meter ovanför högsta grundvattenytan vid täkten. Enligt ansökan förekommer inga sprickzoner inom täktområdet, vilket tyder på att berget är tämligen homogent och tätt. Mark- och miljödomstolen bedömer att de närmaste enskilda vattentäkterna inte kommer att påverkas negativt av täktverksamheten.

Dagvattnet avrinner inom nederbördsområdet för täkten mot sydväst till ett mindre dike och vidare norr till Lustån och Dalälven. Det är viktigt att B M vidtar åtgärder för att förhindra negativ påverkan på områdets ytvattenavrinning. Utöver de villkor som tillståndet föreskriver överlåter mark- och miljödomstolen till tillsynsmyndigheten att föreskriva om slutliga villkor för rening av dagvatten som uppkommer inom verksamhetsområdet.

Buller

B M har låtit utföra en bullerberäkning avseende den planerade verksamheten. Beräkningarna tyder på att verksamhetens ljudnivåer inte kommer att överskrida Naturvårdverkets riktvärde för nyetablering av industri, 50 dB(A) dagtid kl. 07-18 vid närmaste bebyggelse under förutsättning att en bullervall med höjden åtta meter ovan bullerkälla anläggs.

Mark- och miljödomstolen bedömer att riktvärdena för externt buller från verksamheten bör kunna klaras efter iordningställande av en bullervall om åtta meter samt efter ytterligare bullerdämpande åtgärder såsom lämpligt val av borrustrustning (bullerdämpad borrmaskin) etc.

För att tillse att riktlinjerna för buller följs åligger det sökanden att i enlighet med kontrollprogrammet mäta verksamhetens bullervärden vid närmaste bebyggelse. Resultatet av mätningarna ska löpande redovisas till tillsynsmyndigheten. Närmare bestämmelser om bullermätningen hanteras lämpligen inom ramen för kontrollprogrammet.

Vibrationer och luftstötståg

B M föreslår 4 mm/s som riktvärde för vibrationer för närmaste bebyggelse och 200 Pa för luftstötståg. Mark- och miljödomstolen anser att vid noggrann planerad sprängning kan luftstötstågen väsentligen begränsas och riskfyllda stenkast undvikas. Mark- och miljödomstolen anser att riktvärdet för luftstötstågen ska vara 100 Pa uttryckt som frifältsvärde. Det är viktigt att omkringboende varnas före varje sprängning. Obehaget som uppstår vid vibrationer och luftstötståg minskar betydligt om berörda personer är förvarnade.

För att tillse att ovanstående riktvärde för vibrationer följs ska sökanden mäta vibrationerna vid närmaste bebyggelse i enlighet med kontrollprogrammet. Resultatet av mätningarna ska löpande redovisas till tillsynsmyndigheten. Närmare bestämmelser om vibrationsmätningen hanteras lämpligen inom ramen för kontrollprogrammet.

Damning

Det åligger B M att vidta de åtgärder som krävs för att begränsa damning från verksamheten.

Transporter

Mark- och miljödomstolen anser att det är viktigt att transportavstånden inte blir längre än nödvändigt. Bergtäktens planerade lokalisering är god med tanke på det relativt korta avståndet till Hedemora och utfarten till befintlig väg.

Övriga villkor

Mark- och miljödomstolen finner anledning att föreskriva ett antal särskilda villkor om försiktighetsmått för att begränsa påverkan på hälsa och miljön.

Säkerhet

Enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken får tillstånd till täkt lämnas endast om det ställs säkerhet för uppfyllandet av de villkor som ska gälla för tillståndet.

Säkerhetsbeloppet har räknats fram utifrån ett schablonvärde om 12 kr/m² som multiplicerats med den area som mark- och miljödomstolen bedömer behöver efterbehandlas. Till beloppet har sedan en fast avgift tillagts som bedöms vara nödvändig som säkerhet för bl.a. städning av området, nedmontering av utrustning, omhändertagande och bortforsling av avfall m.m. Vidare har en indexuppräkningskatt med två procent per år som tillståndet gäller. Slutligen har beloppet avrundats nedåt och gett totalsumman 500 000 kr.

Sammanfattande bedömning

Av utredningen i ärendet framgår att det i täktens närområde finns bebyggelse inom 500 meter. En förutsättning för att lokaliseringen ska anses acceptabel är att riktvärdet för buller innehålls.

Mark- och miljödomstolen bedömer att 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. uppfylls, dvs. verksamheten är förenlig med 3 och 4 kap miljöbalken.

Mark- och miljödomstolen anser således, under förutsättning att de villkor som angetts ovan följs, att den föreslagna verksamheten inom fastigheterna X och Y i Hedemora kommun är förenlig med miljöbalkens bestämmelser. Med hänsyn till vad sålunda anförts medger mark- och miljödomstolen B M tillstånd enligt miljöbalken till täkt av berg inom de aktuella fastigheterna till och med den 31 mars 2028. Det totala uttaget av berg får uppgå till högst 90 000 ton per år med ett maximalt uttag av 1,35 miljoner ton under 15 år. Inom verksamhetsområdet får även avtäckning av jord, borring, sprängning, skuthantering, krossning, sortering lastning och materialtransporter ske.

Med hänsyn till verksamhetens lokalisering och relativt begränsade omfattning bedömer domstolen att tillstånd inkluderande villkor för verksamheten kan föreskrivas utan att målet behöver återförvisas till länsstyrelsen för handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 3 (DV427)

Överklagande senast den 2 april 2013. Prövningstillstånd krävs.

Anders Enroth

Lars Hydén

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Enroth, ordförande, och tekniska rådet Lars Hydén samt de särskilda ledamöterna Kerstin Kvarnström och Edvard Sandberg. Föredragande har varit tingsnotarien Fredric Gemsjö.